

Gimnazija in ekonomska
srednja šola Trbovlje

Avtentična naloga

RAZVIJANJE MEHKIH VEŠČIN V SREDNJIH ŠOLAH

Mentorice:

Marjetka Kafel, Tina Pušnik, Nasta Doberlet Bučalič

Avtorji:

Lovro Malavašič, Ajda Pevc, Ana Nuša Detela

Trbovlje, maj 2020

Kazalo

1. Povzetek	4
2. Abstract	5
3. Uvod	6
4. Sodobna družba	7
4.1 Značilnosti sodobne družbe	7
4.2 Potrebe sodobne družbe	8
4.3 Izobraževanje v sodobni družbi	9
5. Mehke veščine	11
5.1 Kaj so mehke veščine?	11
5.2 Pomembnost mehkih veščin	12
5.3 Razvijanje mehkih veščin v šolstvu	14
5.4 Uvedene spremembe	16
5.5 Koristi vlaganja v razvoj mehkih veščin	17
5.6 Razlika med mehкими in trdimi veščinami	18
5.7 Veščine, ki jih iščejo podjetja	19
6. Empirični del	23
6.1 Metodologija	23
6.2 Rezultati intervjujev z ravnatelji	26
6.3 Sklepi in zaključek	31
7. Viri	33

Kazalo slik

Slika 1: Grafična ponazoritev mehkih veščin.....	12
Slika 2: Razlika med trdimi in mehкими veščinami	18
Slika 3: Graf potrebe raznih veščin na delovnem mestu.....	20

1. Povzetek

V avtentični nalogi smo raziskovali raziskovanje mehkih veščin v slovenskih srednjih šolah. V teoretičnem delu smo najprej opredelili kaj je sodobna družba in pojasnili njene potrebe ter kaj sploh so mehke veščine in pojasnili razliko med trdimi in mehкими veščinami. Nato smo se podrobneje opredelili na mehke veščine in govorili o njihovem pomenu in razvijanju le-teh. V empiričnem delu pa smo pojasnili, kako smo se lotili raziskovalnega dela, torej komu in zakaj smo pošiljali intervjuje in kako so odgovarjali na vprašanja. Osredotočali smo se na srednješolske ravnatelje, kontaktirali pa smo tudi Zavod Republike Slovenije za šolstvo. Po raziskovanju smo sklenili, da šolski sistem ne omogoča pridobitve in razvoja mehkih veščin v zadostni meri.

Ključne besede: mehke veščine, srednja šola, šolski sistem, razvijanje veščin, sodobna družba

2. Abstract

In our paper, we decided to explore the development of so – called soft skills in Slovenian middle schools. First, we took a look at modern society and its characteristics, needs and in addition to that we also focused on education and its problems. Then we defined what soft skills are, discussed their meaning and explored their obtainment and development. In the empirical chapter of our paper, we discussed our research regarding the aforementioned obtainment and development of soft skills, in which we focused on Slovenian middle schools. We reached out to the headmasters of several middle schools, as well as the National Educational Institute of Slovenia and asked them a series of questions. We concluded that the school system doesn't provide youth with skills, which are needed to succeed in modern society.

Key words: soft skills, middle school, school system, skill development, modern society.

3. Uvod

Hiter tehnološki razvoj, velike družbene spremembe in razvoj novih tehnologij od posameznikov zahtevajo nova znanja in razvoj ustreznih veščin, s katerimi se bodo lahko uspešno odzvali na nenehne spremembe in jim bodo omogočile kakovostno življenje v današnjem okolju. Zato mehke veščine nosijo velik pomen. Prav tako kot v vsakdanjem življenju pa so mehke veščine pomembne tudi na delavnih mestih. V veliko poklicih so le-te enako ali celo bolj pomembne kot trde veščine. Problem nastane, ker se trdih veščin učimo skozi šolanje, mehke, ki pa so, kot smo že prej dejali, prav tako velikega pomena, pa v šolah niso natanko določene z učnim programom, zato je spodbujanje le-teh v šolah odvisno od vsake šole posebej. Zato smo se odločili narediti vpogled v to, koliko srednjih šol spodbuja razvijanje mehkih veščin tekom šolanja in kakšno je mnenje pristojnih organov o tem.

4. Sodobna družba

4.1 Značilnosti sodobne družbe

Sodobna družba, kot jo poznamo danes, pomeni skoraj popoln preporod svetovne družbe. Je drugačna kot družbe preteklosti in zaradi tega prinaša popolnoma nove izzive in priložnosti. Zaradi teh je bila med drugim poimenovana tudi družba tveganja in družba znanja. Da bomo potrebne veščine lažje razumeli in osmislili, pa moramo najprej razložiti izvore in razloge, ki stojijo za prej omenjenimi poimenovanji.

Družba tveganja je družba, ki poudarja ali celo nagraduje individualizem, a je za to potrebna velika mera tveganja, drznosti in ambicioznosti. Kdor želi, je lahko v sodobni družbi izjemno uspešen, a bo slej kot prej moral sprejeti nekaj tveganih odločitev in tako uveljaviti svoj položaj v družbi. A tveganje, kot trdi Štrajn (2018), ni omejeno le na tiste najbolj ambiciozne in drzne, vendar se z njim srečajo tudi manj ambiciozni. Tu omeni pogostejše zahajanje na trg dela, saj en poklic skoraj nikoli ni dovolj oz. ga ne moremo obdržati skozi našo celotno delovno dobo. Velika krivca za to sta digitalizacija in robotizacija, ki ju skupaj nekateri imenujejo četrta industrijska revolucija. Raziskava Svetovnega gospodarskega foruma je namreč pokazala, da bodo v naslednjih nekaj letih v 15 največjih razvitih državah po svetu ukinili kar 7,1 milijona delovnih mest, največ od teh pa bo v pisarniškem in administrativnem delu.

Prav zaradi prej-omenjenega je ime družba tveganja zelo upravičeno. Raziskave namreč kažejo, da se na delovnih mestih število delovnih ur povečuje, istočasno pa se povečuje tudi število zaposlitev za nedoločen čas. Tako je ohranitev zaposlitve postala mnogo težja, zato je še toliko bolj potrebno, da posamezniki poskušajo biti čim bolj drzni in ambiciozni, saj bodo s tem tudi bolj konkurenčni.

Prav tako pa je drznost pomembna tudi pri samem opravljanju dela, saj se je tudi to bistveno spremenilo. Včasih so različni zaposleni v podjetju opravljali majhno število nalog ali celo samo eno, danes pa so posamezniki vsak dan izpostavljeni več različnim vlogam, na te pa se morajo hitro in učinkovito prilagoditi.

Ime družba znanja pa se je uveljavilo zaradi vse večje potrebe po znanju, oz. po večji odvisnosti posameznika oziroma skupnosti od posedovanja nekega znanja. Vse to se kaže v dviganju izobrazbene ravni prebivalstva in vse večjega vlaganja v izobraževanje.

Hkrati pa je v okviru družbe znanja opazen porast tudi v zaposlitvenih zahtevah visoko strokovno usposobljene delovne sile. Že danes te predstavljajo skoraj polovico vseh zaposlitvenih zahtev, v naslednjih nekaj letih pa bo delež narasel na kar dve tretjini. Prav zaradi tega postaja izobrazba v sodobnem svetu nujen pogoj za zasedbo družbenih položajev.

4.2 Potrebe sodobne družbe

Kot smo ugotovili, sodobna družba pred posameznike postavlja precej novih in, na prvi pogled, precej grozečih izzivov, zaradi tega pa ima tudi določene potrebe.

Ena najpomembnejših je zagotovo znanje. Konec koncev je družba znanja sinonim za sodobno družbo, zato ni presenetljivo, da v njej znanje igra veliko vlogo. Z njim namreč posamezniki pridejo do dobrih položajev, tako v družbi, kot na delovnem mestu. Zaradi te potrebe po znanju se zato priključi še ena velika potreba: potreba po kvalitetnem izobraževanju. Znanja je namreč ogromno in nihče ga ne more osmisliti in osvojiti brez kvalitetne pedagoške podpore. Kot je bilo omenjeno že prej, je po svetu opazen porast v stroških izobraževanja, saj se vlade držav potrebe po kvalitetnem izobraževanju zavedajo bolj kot kdorkoli drug. Če ne bodo imeli dovolj dobro izobraženega prebivalstva, jih bo hitro spreminjajoča se družba tako – rekoč »povozila«, pri čemer lahko pride do zelo hudih posledic v gospodarstvu.

Eno najbolj perečih vprašanj, tako v EU kot po svetu pa je, ali so te rasti stroškov izobraževanja v celoti upravičene. Te rasti se v državah v razvoju dogajajo zaradi rastočega števila prebivalcev, vključenih v obvezno in srednješolsko izobraževanje, v razvitih državah pa zaradi podaljševanja šolanja na visokošolski ravni in s podaljševanjem izobraževanja v celotnem življenju posameznika. Sama težava pa tiči v tem, da je dandanes posamezniku znanje celotnega sveta tako rekoč na dosegu roke, zato je nesmiselno pričakovati, da bi celotno znanje nekega področja posedoval in obvladal.

Kot rešitev prej - omenjenega problema je bilo predlagano učenje bolj učinkovitega in zanesljivega iskanja podatkov s pomočjo sodobne informacijske tehnologije, ki ima iz dneva v dan vse večjo prisotnost v našem vsakdanu. Sicer je rešitev dobra in strmi v pravo smer, vendar sama po sebi vsekakor ne bo dovolj. Problem namreč tiči ravno v dostopnosti sodobne informacijske tehnologije. Kakor je enostavno in hitro objavljane zanesljivih in preverjenih informacij, je enostavno in hitro tudi objavljane napačnih ali zavedljivih informacij. S temi si zato ne moremo pomagati oziroma jih niti ne bi smeli uporabljati, še huje pa je, če bi jih uporabili nevede. Prav zaradi tega je izjemno pomembna tudi sposobnost iskanja zanesljivih in preverljivih informacij in sposobnost presoje pomembnosti teh informacij. Skratka – veščine.

Poleg veščin pa posamezniku v sodobni družbi izjemno koristijo tudi prave osebnostne lastnosti, ki skupaj z veščinami tvorijo osebo, ki je pripravljena na izzive sodobne družbe. Največkrat omenjene so ustvarjalnost, prepričljivost, sodelovanje, prilagodljivost in čustvena inteligenca. Te lahko zelo dobro osmislimo, če se spomnimo, kaj sodobna družba je in kako funkcionira. Prej smo namreč dejali, da se moderna družba izjemno hitro spreminja. Zaradi tega ne moremo pričakovati, da si posamezniki, tako na delovnem mestu kot v splošnem življenju, ustvarijo nek ustaljen potek delovanja in se tega trdno držijo, saj se nove ali boljše rešitve lahko pojavijo tako rekoč »čez noč«, prav tako pa lahko v istem času izvirne rešitve postanejo zastarele ali celo popolnoma neustrezne. Zato ni presenetljivo, da so vse prej - omenjene veščine med petimi najbolj iskanimi mehкими veščinami med delodajalci v letu 2020, kot poroča spletni portal za zaposlovanje LinkedIn.

Prav tako kot hitro spreminjanje družbe pa so družbene vloge razlog za potrebo po veščinah. Te razumemo kot »celoto družbenih pravil, norm, pričakovanih vzorcev obnašanja in delovanja, ki se povezujejo z določenim statusom. V naše življenje vnašajo red in predvidljivost.« (Hauptman, Komotar, 2010, str. 11) Kot avtorici nadaljujeta, se družbene vloge delijo na tri vrste:

»• sprejemanje vlog ali »Role taking« govori o tem, da posameznik v življenju prevzema različne vloge (otrok, oče, mati, brat, sestra, učitelj, sodelavec, prijatelj,...),

• oblikovanje vlog ali »Role making« pa govori o tem, da posameznik ni zgolj igralec, temveč tudi ustvarjalec družbe. V življenju se znajde tudi v novih, nepredvidljivih in zapletenih situacijah, kjer njegovega obnašanja ni mogoče predvideti,

• izoblikovanje identitete -»To sem jaz«, ko se posameznik ob vplivih in pobudah ljudi uči sprejemati in izpolnjevati najrazličnejše vloge, ob tem pa se nauči tudi razlikovati med njimi, jih spreminjati in menjavati (že majhni otroci v igri menjavajo vloge – zdaj igrajo »mamico ali otroke«, zdaj »zdravnike in bolnike«). Tako izoblikuje predstavo o tem, kakšen je in kakšen naj bo; temu pravimo izoblikovanje lastne identitete, podobe samega sebe, s katero se istoveti in ji skuša biti zvest.« (Hauptman, Komotar, 2010, str. 11)

Za nas najbolj zanimiva je druga vloga, oziroma oblikovanje vlog. Ta namreč podpira našo prejšnjo trditev, da se posamezniki vsak dan soočajo z novimi vlogami v družbi. Ker pa so te za njih popolnoma nove in se v njih še niso preizkusili, pa je njihova edina možnost to, da uporabijo svojo prilagodljivost in ustvarjalnost, da se z novo vlogo čim bolj spoprimejo.

4.3 Izobraževanje v sodobni družbi

Do sedaj smo spoznali, da potreba po znanju prinese tudi potrebo po kvalitetnem izobraževanju. Tukaj se vplete tudi šolstvo, katerega primarna funkcija je prenos znanja na mlajše generacije. Konec koncev živimo v družbi znanja, kjer je le-to izjemnega pomena, ne le pri poklicih, vendar tudi v vsakdanjem življenju. Če je prenos znanja glavna funkcija šol in šolskega sistema, bi bilo smiselno pričakovati, da je ta zelo dodelana in izpiljena, saj je šola, kot jo poznamo danes, prisotna že več stoletji. Vendar tega ne moremo prehitro skleniti. Kakor nadaljujeta Barle in Sardoč (2015), je v sodobni družbi kopičenje znanja izjemno. Iz tega se zato poraja vprašanje, kaj od te neznanske količine znanja je pomembno za prenos na mlajše. Dolgo čase smo ljudje imeli ustaljen način razumevanja sveta, prepričanja in koncepti pa so bili zelo obstojni. A danes temu ni več tako. Svet se spreminja, z njim pa naši pogledi nanj, po mnenju mnogih pa šola za to ne kompenzira.

Morda težava leži ravno v ustaljenosti šole kot takšne. Ker je šola prisotna že toliko časa, jo včasih lahko dojemamo kot »sveto«, kakor da se ničesar ne da spremeniti in da je šola, kakršna je, najboljša možna rešitev. Prav zato je predlogov za šolske reforme bolj malo, tistih, ki uspejo pa še manj, vsaka od njih pa je tarča takšnih in drugačnih kritik. A sodobna družba zahteva nov pristop do šolanja.

Kot vzgojno – izobraževalna ustanova bi morala šola poskrbeti, da so mladi pripravljeni na izzive sodobnega sveta, zato pa bi jih morala čim bolj opremiti tudi z veščinami in jih hkrati tudi vzgojiti v samostojne posameznike, ki bodo brez težav zakorakali v družbo. Kot smo videli prej, se mladi v sodobni družbi soočajo tudi z veliko večjim številom in večjo raznolikostjo družbenih vlog, le na te pa se morajo prilagoditi. Eden od ključnih elementov tega je izoblikovanje lastne identitete. Kot ta pravi se »posameznik ob vplivih in pobudah ljudi uči sprejemati in izpolnjevati najrazličnejše vloge, ob tem pa se nauči tudi razlikovati med njimi, jih spreminjati in menjavati«. (Hauptman, Komotar, 2010, str. 11) Ta definicija nam pove, da posameznik različnih vlog in razlik med njimi ne spoznava in odkriva sam, temveč je za to potrebna pobuda oziroma vpliv nekoga drugega. Po mnenju mnogih pa bi ta vpliv moral priti s strani šole. Ta je namreč prisotna že precej zgodaj v življenju in dandanes se dolžina njene prisotnosti le podaljšuje.

Če pogledamo podatke za leto 2019, nam ti povejo, da ima visokošolsko izobrazbo kar 24,2% prebivalcev Slovenije, starejših od 15 let. To pomeni, da je ta delež ljudi za izobraževanje porabil vsaj 16 let, kar je približno petina njihove celotne pričakovane življenjske dobe oziroma skoraj celotna njihova mladost. Prav zaradi te ogromne prisotnosti šole v življenju ljudi mora šola pri vzgoji mladih prevzeti večjo odgovornost kot kadarkoli prej. Če pri tem upoštevamo tudi, da se delavniki daljšajo in da ima kariera dandanes vse večjo prioriteto, pa lahko vidimo, da je odgovornost na plečih šole še večja. Starši imajo tako na voljo še manj časa, ki ga lahko preživijo s svojimi otroki ali pa so preprosto preveč izčrpani, zato jih veliko vzgojo bolj prepušča šoli.

Če povzamemo zgornje, bi morala šola v sodobni družbi posameznike priskrbeti z znanjem, ki ga bodo tako na delovnem mestu in nasploh v življenju potrebovali, prav tako pa bi jih že od samega začetka s seznanjanjem o sodobnem svetu in izzivih v njem ter hkrati s spodbujanjem pridobitve in razvoja veščin pripravila na čas po šolanju, da bodo lahko čim lažje »razprli krila« in »poleteli« v sodobno družbo kot kompetentni in svobodomiselní posamezniki.

5. Mehke veščine

5.1 Kaj so mehke veščine?

Mehke spretnosti opredeljujemo kot dinamično kombinacijo kognitivnih in metakognitivnih spretnosti, medosebnostnih, intelektualnih in praktičnih spretnosti ter etičnih vrednot. »Mehke spretnosti pomagajo ljudem, da se prilagajajo trenutnim okoliščinam in se obnašajo pozitivno, tako da so se sposobni učinkovito spopadati z vedno novimi izzivi profesionalnega in vsakodnevnega življenja.« (Duncan in Dunifon, 1998). Med mehke spretnosti štejemo:

- komunikacijske veščine (prilagajanje terminologije potrebam sogovornika, aktivno poslušanje, premišljeno natančno izražanje),
- veščine reševanja težav in konfliktov,
- vodstvene sposobnosti,
- prilagodljivost,
- sposobnost timskega dela,
- zmožnost spoprijemanja s stresom,
- organizacija časa
- samonadzor,
- samozavest,
- ustvarjalnost,
- vseživljenjsko učenje,
- ciljna usmerjenost,
- skrb za red,
- kakovost in točnost,
- samoiniciativnost,
- načrtovanje
- raziskovanje informacij
- analitično razmišljanje,
- konceptualno razmišljanje.

Poleg tega so mehke veščine nasprotje trdim veščinam. To so tiste, ki vključujejo točno določena znanja in sposobnosti, ki so potrebna za uspeh v določeni stroki. Učimo se jih predvsem v ustanovah, ki so temu namenjene. Trde sposobnosti lahko za razliko od mehkih veščin ocenjene in ovrednotene. Pot trde veščine umeščamo:

- Zakonodajna/regulativna zavest,
- gospodarska zavest,
- osnovne kompetence v znanosti in tehnologiji,
- okoljska ozaveščenost,
- tuji jeziki (razumevanje, sporočanje, sporazumevanje).

Slika 1: Grafična ponazoritev mehkih veščin

Kompetenca [online], 2017. [citirano 24.4.2020] Dostopno na naslovu:

https://kompetenca.si/nase_novice/30/kaj_so_mehke_vednine_ter_kako_jih_izpostaviti_pri_iskanju_zaposlitve/

5.2 Pomembnost mehkih veščin

Mehke veščine nosijo velik pomen že v vsakdanjem življenju, saj želimo kot družabna bitja ustvariti čim bolj zdravo okolje tako zase kot za ljudi okoli sebe. Zato so sposobnosti kot so premišljeno izražanje, aktivno poslušanje, dobro reševanje konfliktov, prilagodljivost, sposobnost timskega dela in podobne še posebej koristne.

Prav tako kot v vsakdanjem življenju pa tudi veliko poklicev vsebuje situacije, v katerih je obvladovanje mehkih veščin izrednega pomena. Veliko je ljudi, ki trde veščine v svoji stroki obvladajo (npr. zdravnik ima lahko o samem zdravstvu oz. zdravstvu njegovega področja veliko znanja, vendar med strankami ne bo tako priljubljen kot njegov sodelavec z enakimi sposobnostmi in spretnostmi, saj ima slednji bolj razvite mehke veščine kot sta na primer

empatija in komunikativnost in bo zaradi tega boljše posloval). Mehke veščine so v času avtomatizacije in digitalizacije še posebej pomembne, saj se jih – za razliko od trdih veščin – ne da nadomestiti.

V zadnjem času se je namreč v mnogih družbah mnenje o mehkih veščinah precej spremenilo. Če so bile trde veščine v preteklosti ocenjene kot najpomembnejše pri zaposlitvi, za mehke veščine pa veljalo, da je lepo, če so, je današnje dožemanje veščin bistveno drugačno. Danes v splošnem velja, da ljudi, ki so ekstrovertirani, imajo dobre marketinške sposobnosti in se hitro vključijo v družbo, nadrejeni ocenjujejo boljše kot tiste, ki imajo pomanjkanje teh lastnosti. »Mehke veščine so namreč tiste, ki naredijo razliko med uspešnimi delavci in običajnimi zaposlenimi.« (Bhanot, 2009, str. 21).

Delodajalci iz tega razloga iščejo delavce, ki imajo poleg trdih sposobnosti (tega kar se naučijo v strokovnih šolah) tudi dobro razvite mehke sposobnosti. To je zaželeno predvsem v službah, kjer je veliko dela s strankami (prodajalec, frizer...). Zato že na začetku delodajalci ocenjujejo kandidate glede na razvitost njihovih mehkih veščin. Na intervjujih za službo tako ločijo kandidate z razvitimi mehкими veščinami od ostalih kandidatov z enakimi rezultati na šolskih ocenjevanjih (matura, testi) brez mehkih veščin. »Trde veščine nam zagotovijo razgovor za zaposlitev, toda potrebne so mehke veščine, da delo dobimo in ga tudi obdržimo.« (Snoj, 2011, str. 28).

Poleg tega lahko z dobro razvitimi komunikacijskimi sposobnostmi, ki – kot smo že prej dejali – spadajo pod mehke veščine, na intervjuju za službo lažje prikriješ svoje pomanjkljivosti na področju trdih sposobnosti in hitreje dobiš službo že, če se dobro predstaviš. Pomembnost mehkih veščin pa se kaže tudi znotraj samega delovnega tima oz. celotne organizacije. Produktivno in zdravo delovno okolje temelji namreč na mehkih veščinah, saj te vplivajo na medsebojne odnose, komunikacijo, reševanje konfliktov v kolektivu itd.

Veliko podjetij celo dela na način, da poiščejo kandidate z ustreznimi mehкими veščinami in le osnovami trdih veščin, ki jih na delu potrebujejo, jih pošljejo na izobraževanja, da delavci nadgradijo in dopolnijo svoje znanje trdih veščin in jih zaposlijo, saj jim je znanje potrebnih trdih veščin lažje nadomestiti kot znanje mehkih veščin. To pa zato, ker se mehke veščine učimo celo življenje in sicer skozi vrsto različnih življenjskih situacij in ne skozi teorijo.

Poleg tega se moramo zavedati, da živimo v svetu, v katerem se tehnologija izjemno hitro razvija. Ne smemo zanemariti tega, da bodo najverjetneje v prihodnosti veliko človeških del opravljali roboti. Kar pa lahko roboti nadomestijo pa so le trde veščine. Kot pravi Aleksander Zadel z Inštituta CAR: „Pravijo, da so mehke veščine tiste, zaradi katerih bo človek v prihodnje imel zaposlitev, drugo da bodo delali roboti.“

Zato je pomembno, da se mehkih veščin naučimo uporabljati mladi (že v osnovni šoli), saj je sposobnost učenja le-teh pri otrocih večja kot pri odraslih. Ker pa se mehkih veščin ne da naučiti skozi teorijo, je pomembno, da se otroke in mladostnike postavlja v čim več situacij, iz katerih se lahko mehkih veščin priučijo. Pomen in namen šolanja je ravno v tem, da se izurimo

v veščinah, ki jih bomo v svoji stroki potrebovali in kot smo povedali že prej, so poleg trdih veščin pri večini poklicev zelo pomembne tudi mehke veščine.

5.3 Razvijanje mehkih veščin v šolstvu

Kot smo dejali, se trg dela nenehno spreminja. Velike spremembe v velikosti in sestavi populacije, nadaljnja globalizacija in vse večja konkurenca na svetovnih trgih, tehnološki razvoj in inovacije, posledične spremembe organiziranosti in načina dela ter veliki okoljski pritiski vplivajo na obstoječe zaposlitve in načine dela oziroma na spremenjeno ponudbo in na povpraševanje po kompetencah, znanju in veščinah zaposlenih.

Družba se konstantno spreminja in napreduje, posledično se spreminjajo tudi njene potrebe oziroma zahteve. S spreminjajočimi se izobraževalnimi trendi, z raznimi izobraževalnimi tečaji in s čedalje večjo množico kvalificiranega osebja je konkurenca za pridobivanje delovnih mest in trajno zaposlitev čedalje večja. Za uspeh v današnji družbi nam kot posameznikom ne preostane drugega kot, da svojim trdim veščinam dodamo mehke.

Ekonomska teorija pravi, da človeški kapital (znanje, veščine in kompetence) pomagajo vzdrževati dolgoročno rast, ki je pomemben vir in predpogoj za blaginjo. Se pravi naš človeški kapital skupaj s fizičnim oz. materialnim kapitalom deluje v smeri povečanja produktivnosti in pomaga gospodarstvu doseči trajno izboljšanje življenjskega standarda v državi. Zaradi globalizacije, družbenega in tehnološkega razvoja se bitka za konkurenčnost nenehno stopnjuje zato se moramo posamezniki, podjetja in družba na te spremembe odzivati s pridobitvijo novih veščin in znanj.

Čeprav se nam včasih zdi, da le formalno izobraževanje zagotavlja različna znanja, ki so potrebna za uspešno življenje, pa čedalje bolj izstopa dejstvo, da obseg znanja, ki ga pridobimo s strani šolskega sistema, ne zadostuje za življenjsko in poklicno uspešnost. Šolstvo se pomembnosti mehkih veščin čedalje bolj zaveda in posledično v učne načrte vključuje različne metode, kot so razne delavnice, krožke in pa projektna dela. Na žalost je še vedno čuten primanjkljaj omenjenih mehkih veščin, saj jih šole trenutno ne morejo zagotoviti v celoti.

Pridobivanje mehkih veščin je problematično, saj se te pri učencih lahko oz. se najlažje in najboljše razvijejo le neposredno pri pouku oziroma pri nekem delu, ki jih zanima. Tako mladi največ svojih mehkih veščin pridobijo pri raznih krožkih, hobijih, stranskih aktivnostih itd. Tako lahko trdimo, da so razna društva, mladinske organizacije in klubi, v katerih potekajo razni projekt, zelo primerno okolje v katere lahko mladi pridobijo in razvijajo mehke veščine.

Kljub temu, da mladi trenutno najlažje mehke veščine razvijajo izven šole, bi lahko razvijanje in pridobivanje mehkih veščin v šoli nadgradili. Danes mladi v šoli preživijo velik del dneva, zato bi bilo pametno, da tudi v izobraževalnih institucijah mehkim veščinam namenimo več pozornosti. Da bi izboljšali pridobitev mehkih veščin v učnem sistemu, bi moral ta, veliko več kot trenutno, vključevati izkušnje, ki jih učenci pridobijo brez pomoči šolskega sistema. Tako bi lahko mladi npr. socialne spretnosti, izražanje, spopadanje s problemi ne samo pridobili ampak tudi nadgradili.

To nadgradnjo bi šolski sistem dosegel z:

- intenzivnejšem sodelovanjem in začasno menjavo mentorja, v smislu, da bi lahko učitelja za nekaj šolskih ur nadomestil mladinski delavec.
- V delo z mladimi bi se morala vključiti tudi podjetja. Posledično bi s tem sodelovanjem med izobraževalnimi ustanovami, podjetji in mladinskimi organizacijami prestopili zarisano ločnico med šolo oz. izobraževanjem in življenjem.
- Razvoj mehkih veščin bi nadgradili še tako, da bi sam pouk vseboval več skupinskega in projektnega dela, s tem bi omogočili, da učenci razvijajo svojo sposobnost sodelovanja, prilagajanja in empatije.
- Pouk bi moral vključevati več dvosmerne komunikacije in več razrednih in medgeneracijskih debat, kjer bi se učenci naučili izražanja lastnega mnenja in kritičnega razmišljanja.
- Veliko mehkih veščin se pridobi tudi pri projektnem delu. Posameznik se tako namreč nauči že omenjenega sodelovanja, odločanja, organizacije, vodenja, ustvarjalnosti, upravljanja s časom itd..

Pridobitev mehkih veščin, razni krožki, projekti, ki jih lahko ponudi šola in posledično pridobljene izkušnje izredno pozitivno vplivajo na razvoj posameznikove kariere. Možnost zaposlitve mladih je odvisna od aktivnosti v katere se mladi vključujejo saj v teh pridobivajo veščine, ki so ključnega pomena za poklicni uspeh. Delodajalec v osnovi zahteva trde veščine, a mehke veščine so tiste ki bodo posamezniku zagotovile delovno mesto. Ker so mehke veščine vodilne veščine kvalitetnega in uspešnega delovnega kadra, hkrati pa so ključnega pomena za posameznikov uspeh in uspeh družbe, v šolstvu ne bi smeli biti v temveč v ospredju.

5.4 Uvedene spremembe

Kontaktirali smo zavod Republike Slovenije za šolstvo (ZRSS), bolj natančno direktorja dr. Vinka Logaja. Postavili smo vprašanje: Kakšnih sprememb in uvedb novih elementov je bil deležen šolski sistem srednjih šol, da bi boljše zadovoljil potrebe sodobne družbe?

»Obstoječi program splošne gimnazije se je pričel izvajati s šolskim letom 1990/1991, sledili so mu drugi gimnazijski programi. Od takrat se zasnova gimnazijskih programov ni spremenila, dopolnjevali in posodabljali so se zgolj učni načrti. Kljub temu pa je ZRSS ves čas vodil projekte (npr. projekta Evropski oddelki, in Didaktična prenova gimnazij) in izvajal številne aktivnosti, usmerjene v spodbujanje sodobnih didaktičnih pristopov, npr. medpredmetnega povezovanja, sodelovalnega in izkustvenega učenja, razvijanja prečnih veščin, problemskega pouka... Za ta namen so nastala mnoga didaktična gradiva in primeri dobrih poučevalnih praks.

Končno poročilo aktivnosti Preverjanje nekaterih elementov gimnazijskega programa s poskusom je podalo nekaj predlogov za nadgradnjo programa gimnazije. Ti so se nanašali predvsem na možnost nivojskega pouka, umestitev izbirnih predmetov v predmetnik, na fleksibilnejšo organizacijo pouka in možnosti za drugačne oblike in načine usvajanja znanja ter tudi njegovega vrednotenja. Na podlagi tega poročila je ZRSS pripravil predlog sprememb gimnazijskega programa.

Prva sprememba se nanaša na omogočanje večje fleksibilnosti v organizaciji in izvajanju pouka. Za ta namen obvezno število ur za izvedbo posameznega predmeta ni več opredeljeno na tedenski temveč na letni ravni. Ta predlog šolam omogoča bolj strnjeno izvedbo pouka določenega predmeta in tako spodbuja uvajanje sodobnejših didaktičnih pristopov skozi problemsko zasnovan pouka, projektno delo, izkustveno učenje ipd. Ti spodbujajo večjo aktivnost dijakov, sodelovanje in timsko delo učiteljev in dijakov in ustvarjajo več priložnosti za upoštevanje interesov dijakov ter ustvarjanje avtentičnih učnih situacij.

Druga sprememba se nanaša na uvajanje interdisciplinarnega tematskega sklopa (ITS) v programu splošne gimnazije, ki se lahko izvaja v drugem in tretjem letniku, v obsegu ur, namenjenih izbirnim predmetom.

ITS je nastala prav z namenom, da bi pri dijakih spodbudili:

- razvijanje kakovostnega znanja in veščin za učinkovito poklicno orientacijo ter nadaljnji študij,
- več priložnosti za razvijanje interesov posameznika,
- povezovanje znanj različnih predmetov,
- reševanje kompleksnih problemov in s tem razvijanje znanj in veščin, pomembnih za razvoj posameznika in učinkovito delovanje v sodobni družbi,
- povezovanje šolskega dela z avtentičnimi situacijami,
- razvijanje podjetnosti, inovativnosti, ustvarjalnosti in samostojnosti,
- spodbujanje sodelovanja in timskega dela.

Menimo, da je ITS tisti programski element v splošni gimnaziji, ki lahko dijaku ponudi priložnost za razvijanje tistih znanj in veščin, ki jih potrebuje za boljše zadovoljevanje potreb sodobne družbe. Poleg navedenega z uvedbo ITS povečujemo izbirnost gimnazijskega programa. Smernice, oziroma priporočila za izvajanje ITS, spodbujajo učitelje k vključevanju dijakov v vse faze izvedbe ITS, kar dijaka postavlja v vlogo aktivnega soustvarjalca učnega procesa. ITS spodbuja povezovanje z okoljem in spodbuja ozaveščanje dijakov o pomenu njihove aktivne vloge v njihovem lokalnem in posledično globalnem okolju.

Tretja sprememba se je navezovala na večje povezovanje dejavnosti OIV s poukom pri posameznih predmetih in ITS.

Programi strokovnih gimnazij (umetniška, tehniška in ekonomska gimnazija) so se spreminjali predvsem v strokovnem delu, v katerem so se uvajale sodobne oblike poučevanja tudi zaradi potreb strokovnih področij. Zadnje spremembe pa zajemajo tudi te programe, predvsem v smislu možnosti fleksibilne organizacije pouka, povezovanja predmetnih področij in večje izbirnosti v strokovnem delu.

Večjo spremembo programa splošne gimnazije smo torej dočakali s šolskim letom 2018/2019. S šolskim letom 2019/2020 pa prihaja v vse srednješolske programe nov element, aktivno državljanstvo, ki ni opredeljen niti kot predmet, niti kot OIV, in je izrazito usmerjen v aktivnost dijaka.« (Logaj, Vinko. Intervju [pisni vir], 2020)

Dr. Logaj je v svojem sporočilu lepo izpostavil spremembe, ki jih je bil gimnazijski program deležen, zato se nam zdi nepotrebno kaj dodati. Izpostaviti pa moramo, da je ZRSS pristojen le na področju splošnoizobraževalnih programov (gimnazij), zato smo želeli v stik stopiti tudi s Centrom za poklicno izobraževanje in z Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport, da bi tako dobili bolj celovit pogled na spremembe v celotnem srednjem šolstvu, vendar nam to na žalost zaradi trenutnih razmer ni uspelo.

5.5 Koristi vlaganja v razvoj mehkih veščin

Kot odrasli posamezniki si z razvojem mehkih veščin povečamo možnost pridobitve delovnega mesta, obdržanje te, izboljšamo svojo socialno funkcionalnost, omogočamo si vstop v trajnostno zaposlitev, olajšamo si prestop med različnimi delovnimi mesti in lažje pridemo do boljše plače oziroma do povišice plače. Lažje smo uspešni v družinskem okolju in v prijateljstvu. Lažje dosegamo zadane cilje.

Kot najstniki z razvojem mehkih veščin postanemo boljši v skupinskem delu, lažje izrazimo svoje mnenje(kaj želimo, kaj mislimo, kako se počutimo), boljše se sporazumevamo, boljše se prilagajamo na spremembe v okolici(v šoli, doma), hitreje se odločamo in bolj smo prepričani v naše odločitve, boljše organiziramo svoj čas(uskladitev hobijev, šole, prijateljev, družine), poveča se naša ustvarjalnost(imamo nove, redke, originalne ideje)...

A pridobivanje in nadgrajevanje mehkih veščin nima samo pozitivnega vpliva na posameznikovo življenje, vpliv teh je bistveno širši. Na primer tudi delodajalci čutijo pozitivne posledice, če imajo njihovi zaposleni dobro razvite mehke veščine. V podjetju je definitivno čutna večja produktivnost, poveča se dobiček, okolje je prijetnejše, izboljša se sodelovanje in

čuti se učinkovitost samega dela. Tudi v družbi so lahko vidne skupne pridobitve. Če družba kot celota nadgrajuje svoje mehke veščine se lahko izboljšajo odnosi med posamezniki, opazi se lahko povečana mobilnost in socialna povezanost. Ker sta družba in gospodarstvo tesno povezana se posledično v gospodarstvu poviša stopnja zaposlenosti, poviša se stopnja podjetništva, gospodarstvo postane bolj aktivno in posledično se poveča produktivnost in konkurenčnost.

5.6 Razlika med mehкими in trdimi veščinami

Na uspeh posameznika vplivajo tako mehke kot trde veščine, te pa so si skoraj čisto nasprotje. Trde veščine so tiste, ki jih lahko kvantificiramo. Gre za nekakšno formalno znanje, ki ga lahko direktno izrazimo s številkami, besedami, formulami in podatki ali naučenimi postopki, ki si jih zapomnimo. Te veščine lahko enostavno opazujemo in merimo oz. ocenjujemo. Se pravi so torej neko tehnično znanje, ki ga po navadi pridobimo s pomočjo izobraževanja oziroma preko izkušenj v katerih smo te trde veščine uporabljali (npr., če je nekdo delal v mestni slaščičarni, zdaj ve kako se uporablja avtomat za točen sladoled).

Mehke veščine pa so tista neoprijemljiva znanja, ki jih težko kvantificiramo, saj se nanašajo bolj na osebnostne značilnosti ter vključujejo presoje. Ker jih je težko kvantificirati jih je težko oceniti, torej je posameznikove mehke veščine zelo težko oceniti z oceno od 1 do 5. Mehke veščine je, v primerjavi z trdimi, tudi direktno težje vključiti v učni načrt in predajati na učence. Težko ocenjevanje in zahtevnejša direktna vključitev teh bi lahko bil razlog zakaj v šolstvu ni tako velikega poudarka na mehkih veščin oziroma zakaj so te nekako v ozadju.

Slika 2: Razlika med trdimi in mehкими veščinami

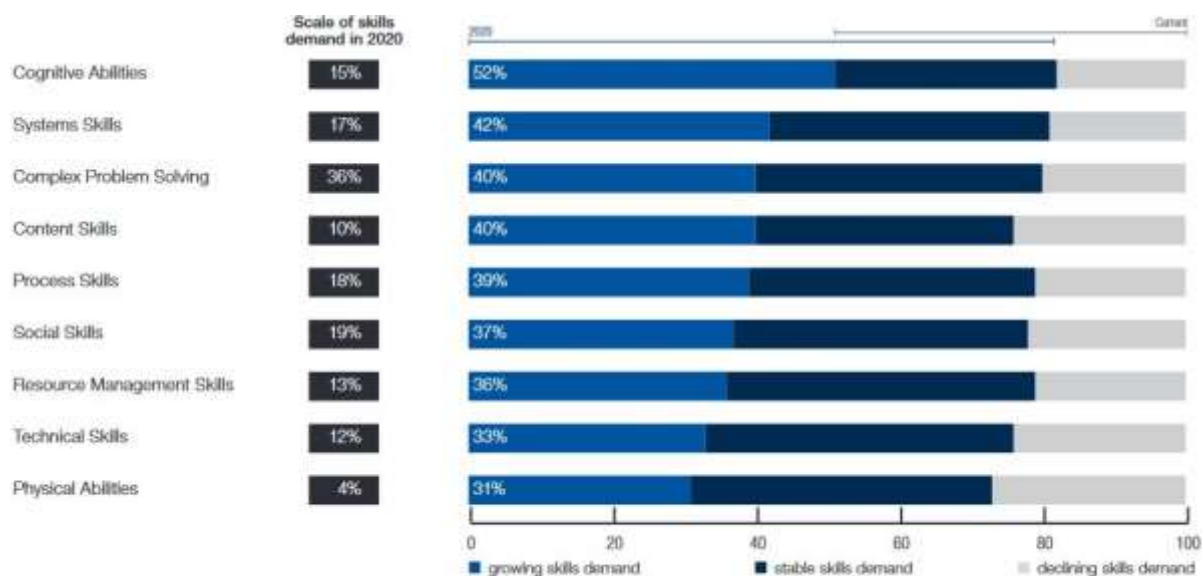
Hard skills VS. Soft skills [online], 2020. [citirano 24.4.2020] Dostopno na naslovu: <https://www.thebalancecareers.com/hard-skills-vs-soft-skills-2063780>

5.7 Veščine, ki jih iščejo podjetja

Trenutno četrta industrijska revolucija pred nas prinaša sledeče ogromne spremembe: razvoj na področju genetike, umetne inteligence, nanotehnologije, 3D tiskanja, biotehnologije in pametnih sistemov - hiš, tovarn, omrežij ali mest. Te spremembe zahtevajo intenzivno prilagajanje delodajalcev in vsakega posameznika, saj bodo ravno te vplivale na pojav novih poklicev, preobrazbo poklicev in ogroženost nekaterih poklicev. Zaradi tako velikih sprememb bodo nekateri poklice manj potrebni oz. sploh ne bodo potrebni, te bodo zamenjali novi poklici prihodnosti.

Poročilo raziskave Svetovnega gospodarskega foruma, »Future of Jobs«, je leta 2016 objavilo, da naj bi se več kot tretjina (bolj natančno 35 %) obstoječih znanj, spretnosti in veščin, ki jih danes štejemo za pomembne, do leta 2020 spremenila. Poročilo izpostavi tudi veščine, po katerih naj bi se do leta 2020 povečalo povpraševanje. Te veščine so naslednje:

- reševanje kompleksnih problemov (36%),
- socialne veščine (19%),
- procesne veščine-spretnosti, ki se uporabljajo za upravljanje dejanj pri dokončanju vsakodnevnih življenjskih nalog (18%),
- sistemske veščine (17%),
- veščine za opravljanje z viri- taki viri lahko vključujejo finančne vire, zaloge, človeške veščine, proizvodne vire ali informacijsko tehnologijo (IT) in naravne vire (13%),
- tehniške veščine (12%)
- kongnitivne veščine (15%),
- vsebinske veščine-veščine ki so razvite specifično za neko službo (10%),
- fizične sposobnost(4%).

Slika 3: Graf potrebe raznih veščin na delovnem mestu

Change in demand for core work-related skills [online]. 2016. [citirano 6.5.2020] Dostopno na naslovu: http://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs.pdf

Posledično je forum izpostavil naslednje veščine, ki naj bi jih kot posamezniki potrebovali v letu 2020:

- reševanje konfliktov,
- kritično razmišljanje,
- ustvarjalno razmišljanje,
- upravljanje z ljudmi,
- organizacijske sposobnosti,
- čustvena inteligenca,
- etična presoja in odločanje,
- sposobnost osredotočiti se na stranke,
- pogajalske spretnosti,
- kognitivna fleksibilnost.

Zelo podobno sliko poroča tudi DOBA Fakulteta. Fakulteta je namreč izvedla raziskavo v šestih državah (Slovenija, Bosna in Hercegovina, Hrvaška, Srbija, Makedonija in Turčija). S to raziskavo je kasneje izpostavila naslednje ključne kompetence zahtevane s strani delodajalcev zgoraj naštetih držav:

Večina anketirani delodajalci iz zgoraj omenjenih držav menijo, da je najpomembnejša menedžerska in voditeljska veščina reševanja problemov. Ta veščina je, iz njihove strani, označena tudi kot najpomembnejša za posameznikovo uspešno pridobitev prostih delovnih mest. Za delodajalce iz teh šestih držav je najpomembnejša podjetniška veščina sposobnost osredotočanja na stranke podjetja. Iz strani delodajalcev so najpomembnejše komunikacijske veščine upravljanje tem, tveganj in kriznega komuniciranja. Na področju inovativnega menedžmenta so označili naslednje najbolj potrebna znanja in veščine: izpolnitev delovnih nalog v njihovih organizacijah, ustvarjalno razmišljanje, kritično razmišljanje in uporaba digitalnih/družbenih medijev.

Če pogledamo zgoraj navedene veščine od daleč, ugotovimo, da jih sveč kot polovico uvrščamo med mehke veščine. Nekaj je tudi trdih veščin, se pravi znanje in veščine ki ga posameznik pridobi v okviru formalnega izobraževanja.

Zanimivo pa je da so podatki raziskave pokazali, da so delodajalci menedžerske in voditeljske veščine uvrstili najnižje na lestvici potrebnih znanj. Razlog za to bi bil lahko, da so to veščine, ki predstavljajo nekakšno osnovo za vstop na trg dela.

Iz te raziskave pa je definitivno vidno, da so mehke veščine komplementarne trdim veščinam, in posledično lahko trdimo da skupaj vplivajo na karierni razvoj, delovanje in uspeh zaposlenega posameznika.

Sledeče lahko sklepamo, da bi morali za uspeh poklicne kariere kot posamezniki nadgrajevati in razvijati sledeče veščine:

- Timsko delo in pripravljenost na sodelovanje:
 »Več glav, več ve«. Da bi bilo podjetje čim bolj funkcionalno delodajalci pri sestavljanju kolektiva izberejo takšne sodelavce, ki v delovnem okolju ustvarjajo harmonijo. Kar pomeni, da je prilagodljiv okolji, je razumljiv in je uspešen v timskem delu. Posledično bodo sodelavci dobro delovali. Za zaposlenega je tudi dobro, da je zmožen menjati vloge pri različnih projektih. Na primer; nekdo bo pri izvajanju delovne naloge enkrat deloval kot vodja, pri naslednji pa bolj v ozadju oz. kot del izvedbene skupine.
- Sposobnost vodenja:
 Sposobnost vodenja je sestavljena iz zbirke različnih veščin (večino predstavljajo mehke). To so naslednje veščine: pozitiven odnos, samozavest, jasna perspektiva, sposobnost učinkovitega in jasnega komuniciranja, samo - motiviranje in motiviranje drugih
- Samoiniciativnost:
 Pozitiven odnos in pobuda za dobro delo brez stalnega nadzora sta bistvenega pomena za vsakega zaposlenega. Posledično je posameznik bolj zanesljiv hkrati pa to dokazuje nekakšno zavezanost. Samoiniciativnost je definitivno pokazatelj, da se lahko zaposleni učinkovito ujame v organizacijsko strukturo brez, da bi bil potreben konstanten nadzor.

- Reševanje konfliktov:

V delovnem okolju se vsakodnevno križa mnogo idej in interesov, posledično je pojava konflikta vsakodnevna stvar. Delodajalci v svojih zaposlenih iščejo dobre pogajalce. Uspešen zaposleni mora imeti definitivno lastnosti dobrega pogajalci, hkrati pa mora biti sposoben poiskati pravo pot, katera ne vpliva negativno na vpletene, ampak prinaša pozitivne in k uspehu usmerjene rezultate.

- Prilagodljivost:

Fleksibilnost je pomembna mehka veščina. Z njo je zaposleni pripravljen na pridobivanje novih veščin, ter boljše je odprt do novih delovnih nalog in novih izzivov. Delodajalci pogosto iščejo kandidate, ki se znajo prilagajati spremembam in različnim situacijam.

- Sposobnost dela pod pritiskom:

nas definitivno spremlja skozi celo življenje. Veliko delovnih mest prinaša opravljanje dela v točno določenih rokih oz. mora biti opravljeno v kratke in včasih prekratke čase. Nekatera delovna mesta zaposlenega postavijo pred veliko odgovornosti, kar pa posledično pomeni tudi velike pritiske. Zaposleni, ki se zna organizirati in si zna določiti čas za opravljanje prednostnih nalog si zagotovi optimalno prednost in učinkovitost, prav tako pa se na ta način izogne tudi odvečnemu stresu. Posameznik mora biti torej sposoben prenašati stres oz. s stresom kompenzirati.

6. Empirični del

6.1 Metodologija

- OPREDELITEV PROBLEMA:

Za našo avtentično nalogo smo si zadali raziskovalno vprašanje: Ali šolski sistem omogoča pridobitev in razvoj veščin, ki so potrebne za uspeh v sodobni družbi? Zanimalo nas je ali nam sistem srednjih šol ponudi veščine, ki so potrebne za naš uspeh v sodobni družbi. Ker se potrebe sodobne družbe hitro spreminjajo, nas je zanimalo če se na podlagi teh spreminja tudi šolski sistem, v katerega smo vključeni.

- PREGLED LITERATURE:

Na podlagi našega raziskovalnega vprašanja smo najprej morali izvedeti kaj so dejanske potrebe sedanje družbe in kako se ta spreminja. Posledično smo poskušali najti in prebrati čim več literature na temo spreminjanja družbe, potreb družbe, potreb delodajalcev. Ugotovili smo da so za posameznikov uspeh pomembne mehke in trde veščine. Se pravi veščine se v osnovi delijo na mehke in trde. Z branjem literature smo prišli tudi do ugotovitve da so za uspeh posameznika pomembne obe vrsti veščin, vendar je mehke težje pridobiti in jih oceniti. V literaturi smo našli na kar nekaj člankov, ki so izpostavljali kako pomembne so mehke veščine za delodajalce in za posameznikov uspeh na delovnem mestu, v družini, med prijatelji...

- OPREDELITEV HIPOTEZ:

Na podlagi teorije smo si postavili tri hipoteze, katere smo želeli z našo avtentično nalogo ovreči ali potrditi:

- v srednjih šolah je manjši poudarek na mehkih veščinah,
- v srednjih šolah se spremembe glede pridobitve in razvoja veščin implementirajo prepočasi glede na hitro spreminjajočo se družbo,
- mehke veščine se razvijajo večinoma v stranskih dejavnostih.

Prvo hipotezo smo postavili, ker smo sklepali, da so mehke veščine v ozadju, saj jih je težko oceniti, lažje se pridobijo pri hobijih in ker smo tudi iz lastnih izkušenj menili, da je v srednjih šolah večji poudarek na trdih veščinah.

Drugo hipotezo smo postavili, ker smo menili, da šolski sistem srednjih šol, v razmerju s hitrim spremembam družbe, uvaja spremembe preredit oz. prepočasi. V družbi so spremembe vsakdanje in hitre, v šolskem sistemu pa se te uvedejo na nekaj let in počasi.

Tretjo hipotezo smo postavili, saj smo menili, da nam šolski sistem omogoča pridobitev mehkih veščin v večini v stranskih dejavnostih. Ker pa se teh ne udeležijo vsi dijaki oz. se jih dijaki udeležijo v manjši meri (niso obvezne, krožke vidijo kot dodatno obremenitev), lahko posledično razlog za pomankanje mehkih veščin izhaja iz tukaj.

- IZBOR METOD:

Za našo avtentično nalogo se nam je najbolj smiselno zdelo izvesti strukturirane intervjuje s slovenskimi srednjimi šolami oz. bolj natančno ravnateljji slovenskih srednjih šol, z Zavodom Republike Slovenije za šolstvo in z Ministrstvom za šolstvo. Intervjuje smo poslali naslednjim srednjim šolam: ŠČ Slovenj Gradec, Gimnazija Bežigrad, Gimnazija Vič, SŠ za gastronomijo in turizem Ljubljana, ERUDIO zasebni Gimnazija, SŠ tehniških strok Šiška, SŠFKZ, srednja ekonomska šola in Gimnazija Maribor, Gimnazija Ptuj, Prva Gimnazija Maribor, Druga Gimnazija Maribor, Tretja Gimnazija Maribor, SŠ Slovenska Bistrica, Srednja zdravstvena in kozmetična šola MB, Gimnazija Franca Miklošiča Ljutomer, SPTŠ Murska Sobota, Gimnazija Murska Sobota, Ekonomska šola Novo mesto, Gimnazija in srednja šola Kočevje, Gimnazija Novo mesto, Grm Novo mesto, Srednja šola Črnomelj, Šolski center Novo mesto, Šolski center Ravne na Koroškem, Šolski center Slovenj Gradec, Gimnazija Antonio Sema Piran, Gimnazija, elektro in pomorska šola Piran, Gimnazija Gian Rinaldo Carli Koper, Gimnazija Koper, Srednja ekonomsko - poslovna šola Koper, Srednja šola Pietro Coppo Izola, Srednja tehniška šola Koper, Šolski center Srečka Kosovela Sežana, Gimnazija Ptuj, Biotehniška šola Maribor, Srednja gradbena šola in Gimnazija Maribor, Gimnazija in srednja kemijska šola Ruše, Šolski center Postojna, Gimnazija Ilirska Bistrica, Šolski center Krško – Sevnica, Šolski center Velenje, Šola za strojništvo, geotehniko in okolje, I. Gimnazija v Celju, Šolski center Šentjur, Šolski center Celje, Gimnazija Lava, Dvojezična srednja šola Lendava, Gimnazija Kranj, Šolski Center Škofja Loka, Srednja šola Jesenic, Gimnazija Litija, Srednja šola Zagorje, Gimnazija Idrija, Gimnazija Tolmin, Ekonomska šola Novo mesto, Srednja šola Črnomelj, Gimnazija Koper, Srednja šola Izola, Gimnazija Franceta Prešerna, Srednja šola Jesenice, Gimnazija Kranj, GESŠ Trbovlje, STPŠ Trbovlje, Srednja zdravstvena šola Murska Sobota, Lesarska šola Maribor, Gimnazija Ormož, Gimnazija elektro in pomorska šola Piran, Gimnazija Šiška, Gimnazija Vič, Škofjski Gimnazija Vipava, Gimnazija Nova Gorica, EGSS Radovljica, Gimnazija Škofja Loka, Biotehniški center Naklo

Posledično smo poslali okoli 80 intervjujev slovenskim srednjim šolam. Poslali smo naslednja vprašanja:

- V kolikšni meri se v Vaši šoli razvijajo mehke veščine?
- Ali uporabljate metode poučevanja, ki dijakom omogočajo razvoj mehkih veščin? Če da, katere?
- Ali kot šola sodelujete v projektih, ki dijakom omogočajo razvoj mehkih veščin?
- Kakšno prioriteto imata razvoj in pridobitev mehkih veščin v vaši šoli?
- Ali se Vam zdi, da so Vaši dijaki dovolj seznanjeni z veščinami, ki so potrebne v današnji družbi?
- Ali menite, da se šolski sistem na potrebe sodobne družbe prilagaja prepočasi? Če da, zakaj?
- Ali imate kakšne ideje, s katerimi bi lahko dijaki v večji meri oz. bolj učinkovito pridobili in razvili mehke veščine?

Če smo le lahko smo intervju poslali na ravnatelja. Kar nekaj šol elektronske pošte ravnatelja niso imele navedene na spletnih strani, posledično smo intervju poslali na informacijski mail šole. Kmalu smo ugotovili, da je odziv šol na informacijski mail in posledično na naš intervju zelo slab oz. ga sploh ni bilo.

Na okoli 80 intervjujev smo dobili 6 odgovorov, v enem od teh je ravnatelj pojasnil, da za odgovor na intervju nima časa. Zaradi majhnega odziva na intervju smo se odločili, da se do ravnateljev »prebijemo« preko poznanstev. Znance smo prosili naj mail prepošljejo ravnateljem. Tako smo poskušali kontaktirati Srednjo šolo Zagorje, STPŠ Trbovlje, Gimnazijo Litija, Konservatorij za glasbo in balet Ljubljana, Gimnazija Želimlje, Gimnazija Poljane, Srednja šola za oblikovanje in fotografijo Ljubljana, Srednja šola Josipa Jurčiča. Odgovorov tudi na tak način nismo dobili. Dobili smo le odgovor Srednje šole Zagorje, da za intervju nimajo časa. Posledično smo se odločili, da bomo na zasavske šole, ki še niso odgovorile na mail poklicali in jih prijazno prosili, če odgovorijo na naš intervju. Klicali smo na STPŠ Trbovlje in Gimnazijo Litija. Navezati stik s Srednjo teniško in poklicno šolo Trbovlje nam tudi tako ni uspelo. Preko telefona nam je uspelo navezati stik s tajnico Gimnazije Litija, ta pa je posledično posredovala mail ravnateljici kljub temu, odgovora na intervju nismo dobili. Po skoraj enem mescu pridobivanja intervjujev smo se odločili, da bomo morali za izdelavo naše naloge uporabiti oz. analizirali teh 6 odgovorov, ki smo jih prejeli. Zavedamo se, da posledično naša naloga oz. raziskava ni nujno reprezentativna, saj smo za raziskavo imeli na voljo veliko premajhen vzorec anketiranih.

Z Zavodom Republike Slovenije za šolstvo smo imeli več sreče. Zavodu smo poslali naslednje vprašanje: Kakšnih sprememb in uvedb novih elementov je bil deležen šolski sistem srednjih šol, da bi boljše zadovoljil potrebe sodobne družbe? Mail smo naslovili na Branka Slivarja in dobili hiter in obsežen odgovor, ki smo ga vključili v našo avtentično nalogo.

Preko maila smo poskušali v kontakt stopiti tudi z Ministrstvom za šolstvo, vendar nam to ni uspelo. Posledično smo želeli stik z njimi navezati preko telefona, a tudi tako nismo dobili odgovora.

6.2 Rezultati intervjujev z ravnatelji

1. V kolikšni meri se v Vaši šoli razvijajo mehke veščine?

Pri prvem vprašanju smo dobili bolj mešane odgovore. Trije ravnatelji so dejali, da menijo, da na njihovi šoli mehke veščine veliko razvijajo. Med dejavnostmi, s katerimi skrbijo za razvoj mehkih veščin na šoli, so med drugimi omenili razne matematične oz. naravoslovne vikende, dogodke, ki jih organizirajo dijaki sami ali pa pri organizaciji sodelujejo (miklavžev sejem, dobrodelni koncerti, gledališke predstave), prav tako pa je bilo izpostavljeno, da veliko veščin, tudi mehkih, pridobijo dijaki ekonomskega tehnika, saj jih imajo vključene že v učnem načrtu, saj so te za njihovo področje zelo relevantne. En ravnatelj je napisal, da na njihovi šoli še nimajo načrtnega razvijanja mehkih veščin, so pa te delno vključene pri nekaterih predmetih, kot na primer psihologija, sociologija, filozofija, zgodovina, umetnost, književnost, kultura in civilizacija ter evropske študije. En odgovor je dejal, da imajo dijaki za razvoj mehkih veščin največ možnosti pri ITS-ih in projektnih dnevih, še najmanj pa v okviru rednega pouka. Čeprav ta odgovor ne odgovarja na zastavljeno vprašanje, pa lahko razberemo, da se pri rednem pouku mehke veščine malo razvijajo, večinoma le pri stranskih dejavnostih. Zadnji ravnatelj pa nam je povedal, da se na njihovi šoli mehke veščine razvijajo premalo.

To vprašanje je bilo rahlo presenetljivo, saj smo menili, da bo odgovorov, da se mehke veščine razvijajo v (pre)majhni meri več. Za to trenutno vidimo tri možne razloge. Prvič, lahko se mehke veščine v srednjih šolah razvijajo v večji meri, kot smo navajeni, oziroma kot smo pričakovali. Drugič, lahko je vzrok slaba reprezentativnost vzorca. Kot smo že dejali, je bila odzivnost ravnateljev zelo slaba, saj imajo zaradi trenutnih razmer ogromno dela. Zato naš raziskovalni vzorec obsega le 6 intervjujev. Če upoštevamo, da je v Sloveniji 183 srednjih šol, je naš vzorec zajel 3,2% slovenskih srednjih šol, kar bi bil lahko razlog za takšen rezultat. Tretjič, ravnatelji ne želijo izpasti slabo. Da ne bo pomote, ravnateljev v našem vzorcu ne označujemo za lažnivce, saj je prej – omenjen razlog le eden izmed možnosti. Ne glede na to ne moremo zanemariti osnovne psihologije ljudi. Preprosto nočemo izpasti slabo ali si omadeževati dostojanstva ali ugleda v družbi. Zato je možno, da so ravnatelji prejeli naš mail in prebrali, da ustvarjamo avtentično nalogo, ki jo bo več ljudi tudi prebralo. Zato so sklenili, da odgovore rahlo priredijo ali odgovorijo »po ovinkih« in jim tako ni potrebno priznati, da se na njihovi šoli mehke veščine ne razvijajo toliko kot drugje oz. toliko kot bi se morale. Pri tem vprašanju bi najverjetneje pomagala anonimnost, saj bi tako odpravili kakršenkoli pritisk nanje glede njihovega ugleda in ugleda njihove šole.

Vprašanje ovrže našo prvo hipotezo, ki pravi, da je v srednjih šolah manjši poudarek na mehkih veščinah, saj jih je 5 odgovorilo da se v njihovi šoli mehke veščine vsaj delno razvijajo, od teh petih pa so 3 dejali, da se na njihovi šoli mehke veščine veliko razvijajo. Istočasno pa to vprašanje potrjuje zadnjo hipotezo, ki pravi, da se mehke veščine večinoma razvijajo v stranskih dejavnostih, saj so te ravnatelji v svojih odgovorih največkrat omenili.

2. Ali uporabljate metode poučevanja, ki dijakom omogočajo razvoj mehkih veščin? Če da, katere?

Na drugo vprašanje so vsi ravnatelji v vzorcu odgovorili pritrdilno. Za metode so omenili razno skupinsko delo, debato, govorne nastope, metodo razprave, brainstorming, študije primera ter razne igre vlog.

Tudi to vprašanje nas je, tako kot prvo, rahlo presenetilo. Dobili smo namreč kar nekaj konkretnih primerov poučevalnih metod, s pomočjo katerih se, med drugim, razvijajo tudi mehke veščine. Lahko pa trdimo, da smo, bolj kot presenečeni, veseli, da srednje šole v Sloveniji (vsaj tiste, ki smo jih zajeli v raziskavi) aktivno poskušajo v čim večji meri razvijati mehke veščine pri dijakih.

Seveda pa vprašanje ni brez svoje problematike. To vprašanje je bolj težko zastaviti ravnateljem, saj metode poučevanja uporabljajo profesorji, ki poučujejo, te pa niso nikjer predpisane oziroma niso standardizirane. Prav zato se način in metode poučevanja razlikujejo tako med profesorji kot tudi med predmeti, saj nobena metoda ni brezpogojno najboljša za vsak predmet. V tem primeru bi bilo po našem mnenju boljše, če bi vprašanje zastavili profesorjem, vendar v trenutnih razmerah to na žalost ni mogoče, saj imajo tudi oni, tako kot ravnatelji, ogromno dela s poukom na daljavo in v gimnazijah tudi z izvedbo mature. Tako kot pri vseh drugih vprašanjih pa je seveda problematičen tudi majhen vzorec.

Tudi to vprašanje ovrže našo prvo hipotezo, saj so vsi ravnatelji nanj odgovorili pritrdilno, poleg tega pa so tudi našli kar precej konkretnih metod za omogočanje razvoja mehkih veščin, nekaj od katerih smo našli tudi mi v teoretičnem delu.

3. Ali kot šola sodelujete v projektih, ki dijakom omogočajo razvoj mehkih veščin?

Na tretje vprašanje so skoraj vsi, razen enega ravnatelja, odgovorili pritrdilno. Tisti, ki so pritrdili so za projekte našli projekt PODVIG (Podjetnost v gimnaziji), skozi katerega se izvaja tudi interdisciplinarni tematski sklop (ITS), Erasmus+ projekti, projekt Jeziki štejejo ter projekt SKUM (Razvijanje sporazumevalnih zmožnosti s kulturno – umetnostno vzgojo).

To vprašanje nas za razliko od prvih dveh ni ravno presenetilo, saj smo, glede na veliko število tovrstnih projektov, pričakovali precej veliko sodelovanja. Prav tako kot pri prejšnjem vprašanju pa smo tudi tu veseli, saj tudi to vprašanje nakazuje aktivno zavzemanje za razvijanje mehkih veščin med dijaki. Od vseh sedmih vprašanj pri tem najbrž še najbolj pogrešamo večji odziv, saj bi bilo zelo zanimivo videti, kakšne odgovore bi dobili od bolj reprezentativnega vzorca. S tem bi lahko videli, v kolikšni meri slovenske srednje šole sodelujejo v tovrstnih projektih oziroma koliko v njih sploh sodeluje. Seveda pa ne smemo pozabiti, da je veliko projektov osredotočenih na gimnazije zaradi širine predmetov oziroma področij, ki jih lahko zaradi tega vanje vključijo, zato ne bi morali pričakovati, da bo neka poklicna šola nujno vključena v isto število projektov kot neka gimnazija.

Kljub temu vprašanje ovrže prvo hipotezo, saj so šole, ki smo jih kontaktirali, kažejo veliko zavzemanja za razvoj mehkih veščin z vključevanjem v razne projekte.

4. Kakšno prioriteto imata razvoj in pridobitev mehkih veščin v Vaši šoli?

Pri četrtem vprašanju so bili odgovori precej enolični. Pet od šestih ravnateljev v vzorcu je dejalo da imata razvoj in pridobitev veščin v njihovi šoli visoko oziroma zelo visoko prioriteto, en odgovor pa je dejal, da sta razvoj in pridobitev veščin na drugem mestu, na prvem pa je matura.

Takšen rezultat je bil glede na odgovore pri prejšnjih vprašanjih precej pričakovan, saj je bilo naštetih precej metod poučevanja, ki spodbujajo razvoj mehkih veščin, prav tako pa je bilo imenovanih kar precej projektov, ki prav tako skrbijo za razvoj in pridobitev mehkih veščin. Pri tem vprašanju pa je po našem mnenju ponovno težava pomanjkanje anonimnosti, tako kot pri prvem vprašanju.

Tudi to vprašanje ovrže našo prvo hipotezo, saj odgovori posledično pomenijo, da se zaradi visoke prioritete mehke veščine pri njih precej razvijajo.

5. Ali se Vam zdi, da so Vaši dijaki dovolj seznanjeni z veščinami, ki so potrebne v današnji družbi?

Pri tem vprašanju so bili odgovori razdvojeni. Polovica ravnateljev iz vzorca meni, da so njihovi dijaki dovolj seznanjeni s potrebnimi veščinami, medtem ko druga polovica trdi nasprotno. Pri pritrdilnih odgovorih so nekateri dodali, da svoje dijake ozaveščajo pri pouku in pri raznih projektih ter delavnicah. Pri zavrnilih odgovorih pa je bilo podano tudi, da dijaki pomena veščin ne prepoznajo in da jim je to odveč, saj zahteva dodatno aktiviranje miselnih procesov.

Pri tem vprašanju zelo težko kaj sklepamo, saj je kar nekaj ovir. Spet je ozaveščenost o veščinah, tako kot učne metode, različna od šole do šole. Upoštevati moramo tudi zelo majhen vzorec, ki ni reprezentativen. Seveda pa je tukaj ponovno dejavnik pomanjkanja anonimnosti, kot pri 1. in 4. vprašanju. Tako lahko vidimo, da na žalost ne moremo vsaj z delčkom gotovosti trditi ne eno ne drugo. Tu bi bilo najverjetneje bolje, če bi vprašanje zastavili kar dijakom samim, saj bi s tem dobili neposredne informacije o dejanski ozaveščenosti dijakov. S tem pa bi lahko prav tako videli, zakaj so oziroma niso ozaveščeni o potrebnih veščinah in tudi kje so se o tem ozaveštili oziroma kje bi se lahko/radi, prav tako pa bi videli, če so trditve ravnateljev podprte.

6. Ali menite, da se šolski sistem na potrebe sodobne družbe prilagaja prepočasi? Če da, zakaj?

Podobno kot pri 4. vprašanju so bili tudi tukaj odgovori ravnateljev precej enolični, saj so vsi razen enega zgornjem vprašanju pritrdili. Tukaj so največkrat omenili, da je šolski sistem postavljen zelo rigidno, zato pa je že zdavnaj zastarel. Povedano je bilo tudi, da šolski sistem premalo gleda v prihodnost, saj se poklici s hitrim spreminjanjem dosledno prilagajajo razvoju družbe, šolski sistem pa ne. Izpostavljeno je bilo tudi, da je sistem mature, kot ga poznamo, zaviralni proces v razvoju srednjega šolstva, bolj natančno gimnazij. Prav tako je bila izpostavljena težava v ocenjevanju pridobljenih veščin in čas, potreben za njihovo obvladovanje. A kljub temu je zanimiva drža tudi tista pri zanikanju vprašanja. Tu je bilo namreč izpostavljeno, da šolskega sistema ni pametno prehitro spreminjati, saj je zelo občutljiv, napak pa ne moremo popravljati. Prav tako pa je bil zagovarjan klasičen sistem izobraževanja, ki naj bi bil najboljša podlaga za prilagodljiv um.

Izmed vseh vprašanj nam je bilo to daleč najbolj zanimivo, najverjetneje zaradi velike količine zelo relevantnih in uporabnih, hkrati pa zanimivih informacij. Zanimiv pa je bil tudi pogled in argumentiranje obeh strani problema. Problemi, povezani s prilagajanjem šolskega sistema na sodobno družbo in vključevanjem mehkih veščin vanj, ki so jih izpostavili ravnatelji, se lepo pokrijejo z našim teoretičnim delom in ga še dodatno podprejo. Kot so dejali, je šolski sistem postavljen zelo rigidno in takšen stoji že več stoletij, zato je v njem težko uvajati spremembe. Bilo pa je tudi omenjeno, da lahko veliko naredimo na mikro ravni (ravni šole), neodvisno od šolskega sistema, saj je uvajanje sprememb na ravni šole veliko lažje in veliko bolj fleksibilno kot uvajanje sprememb v celoten šolski sistem. A kot menimo mi, je to le začasna rešitev, ki je zadostna za eksperimentiranje in rahlo prilagajanje, a je daleč od zadostne, če želimo vzpostaviti šolski sistem, ki bo kos sodobni družbi in nanjo pripravljal tudi mlade.

Prav tako pa so nam bili zanimivi tudi argumenti za nasprotno. Tu so omenjene nevarnosti hitrih sprememb, katerih napak ni mogoče popravljati. Res je, da so napačne poteze na področju izobraževanja lahko precej nevarne, saj tako lahko precej hitro izgubimo kakšen delež našega človeškega kapitala. Izpostavljeno pa je bilo tudi to, da se specializiramo šele na delovnem mestu, zato proces učenja in prilagajanja ni nikoli zaključen. Zato naj vsaj splošnoizobraževalni programi ne bi podlegli pritiskom po »modnih« spremembah, ki jih nekateri uvajajo. Kljub prej omenjenemu še vseeno menimo, vsaj glede na odziv s strani drugih ravnateljev, da se šolski sistem na potrebe sodobne družbe prilagaja prepočasi.

Kljub temu vprašanje potrdi našo drugo hipotezo, ki pravi, da se šolski sistem na potrebe v družbi prilagaja prepočasi, saj tako menijo skoraj vsi ravnatelji v vzorcu. Vendar zaradi precej dobrih argumentov nasprotne drže lahko sklepamo, da bi bili lahko rezultati ob večjem vzorcu zelo drugačni.

7. Ali imate kakšne ideje, s katerimi bi lahko dijaki v večji meri oz. bolj učinkovito pridobili in razvili mehke veščine?

Pri zadnjem vprašanju smo dobili veliko raznovrstnih idej. Izpostavljeno je bilo načrtno in sistematično delo z otroci že od vrtca dalje, hkrati pa tudi izobrazba učiteljev in vzgojiteljev, predmet Učinkovita komunikacija, kjer bi dijake 4. letnika poučevali na področju čustvene inteligence, razumevanja ljudi, komunikacije, sodelovanja; potreba, da veščine življenjsko osmislimo in s tem povečamo motivacijo za pridobitev in razvoj le – teh, nazadnje pa bolj inovativne metode poučevanja (ITS, projekti).

To vprašanje smo postavili, ker smo želeli videti ne le ideje, ki jih imajo ravnatelji slovenskih srednjih šol, vendar tudi, če smo katere od teh metod pokrili tudi v teoriji. V resnici je bil kot nekakšen preizkus, koliko teorija velja oziroma pomaga v praksi. In res smo tudi mi zajeli nekaj teh idej, saj smo predstavili komunikacijo, projektno in skupinsko delo. Sicer smo to nekako pričakovali, saj so ravnatelji posamezniki, ki imajo na področju izobraževanja zelo veliko znanja. Če so naše in njihove ideje skladne, to pomeni tudi, da smo informacije dobili iz zanesljivih virov, saj so ravno v njih predstavljene prej – omenjene ideje oziroma teorije. Seveda pa tudi tukaj pogrešamo večji odziv, saj bi bilo zanimivo slišati še več idej za optimizacijo pridobivanja in razvijanja mehkih veščin in pogledati, če je še katera od tistih že vključena v naši nalogi, hkrati pa bi bilo zanimivo, če bi lahko v stik stopili še z vsemi institucijami, s katerimi smo hoteli in preverili, kaj je bilo na tem področju že storjeno oziroma spremenjeno, kakšni so njihovi načrti za prihodnost in v kolikšni meri so ti skladni z idejami ravnateljev oziroma z idejami, ki smo jih predstavili v nalogi.

6.3 Sklepi in zaključek

Pa se še za na konec vrnimo na začetek – bolj natančno na naše raziskovalno vprašanje: Ali šolski sistem omogoča pridobitev in razvoj veščin, ki so potrebne za uspeh v sodobni družbi? Če bi se osredotočili le na odgovore, ki smo jih dobili s strani ravnateljev, bi rekli ne. Velika večina jih je namreč skozi intervju večkrat izpostavila, da opažajo pomanjkanje razvijanja mehkih veščin. Seveda bi bilo to povsem zadostno, a se srečamo z nekaterimi ovirami, ki nam to otežijo. Zagotovo je največja majhen vzorec, ki smo ga že večkrat izpostavili. Konec koncev smo našo raziskavo izvajali na podlagi šestih intervjujev, ki smo jih prejeli, zato moramo še enkrat poudariti, da obstaja možnost, da bodo katerikoli izmed sklepov, ki jih bomo postavili, potencialno napačni, saj je reprezentativnost našega vzorca zelo slaba. Zato je povsem možno, da bi z večjim in bolj reprezentativnim vzorcem dobili popolnoma ali vsaj delno drugačne rezultate. Prav tako smo izpostavili problematiko raziskovalnih metod, ki smo jih uporabili pri drugem in petem vprašanju. Tu namreč menimo, da bi bilo boljše, če bi vprašanje zastavili kar profesorjem oziroma dijakom in s tem dobili neposreden vpogled v dejansko stanje. A kot smo že dejali, večino naših problemov povzroča trenutna situacija, zaradi katere je odzivnost tako ravnateljev kot raznih zavodov oziroma ministrstev zelo slaba. Zaradi tega bomo najprej potrdili oziroma ovrgli hipoteze, ki smo si jih zastavili, saj te izhajajo iz raziskovalnega problema, na koncu pa se še zadnjič vrnemo na naše raziskovalno vprašanje ter ga še malo pokomentiramo.

Naša prva hipoteza je trdila, da je v srednjih šolah manjši poudarek na mehkih veščinah. Prvo, drugo in četrto vprašanje to hipotezo ovržejo, saj so pri njih ravnatelji večinoma dejali, da imajo mehke veščine pri njih visoko prioriteto in se zato posledično veliko razvijajo, hkrati pa so našli kar nekaj konkretnih metod, s katerimi skrbijo za njihovo pridobitev in razvoj. Ovrže jo tudi intervju z ZRSS, saj so nam lepo predstavili, kako z uvedbo raznih sprememb v gimnazije skrbijo za razvoj mehkih veščin. Zaradi vsega naštetega lahko zato našo prvo hipotezo ovržemo.

Naša druga hipoteza je trdila, da se v srednjih šolah spremembe glede pridobitve in razvoja veščin implementirajo prepočasi glede na hitro spreminjajočo se družbo. To hipotezo potrdijo tako intervjuji z ravnatelji, saj so skoraj vsi trdili, da šolski sistem razvoja družbe ne dohaja, kot intervju z ZRSS, saj je v njem zapisano, da so večje spremembe gimnazijske programe doletele šele lansko šolsko leto, vemo pa, da je sodobna družba kot takšna prisotna že vrsto let. Zaradi vsega tega lahko našo drugo hipotezo potrdimo.

Naša tretja in zadnja hipoteza pa je trdila, da se mehke veščine razvijajo večinoma v stranskih dejavnostih. To hipotezo zopet potrjujejo intervjuji z ravnatelji, bolj natančno prvo vprašanje, saj jih je veliko naštel raznorazne stranske oziroma neobvezne dejavnosti, prav tako pa hipotezo ponovno potrjuje intervju z ZRSS, saj se velika večina sprememb navezuje na prej – omenjene dodatne oziroma stranske dejavnosti, kot na primer ITS, zaradi česa je veliko dijakov iz njih izvzeta. Zaradi vsega omenjenega lahko tudi našo zadnjo hipotezo potrdimo.

Sedaj pa se zopet vrnimo na naše raziskovalno vprašanje – torej: Ali šolski sistem omogoča pridobitev in razvoj veščin, ki so potrebne za uspeh v sodobni družbi? Na podlagi naših hipotez in podatkov, ki smo jih zbrali, lahko zgornje vprašanje zanikamo. Menimo namreč, da šolski sistem, kljub nekaterim trditvam ravnateljev, še ni dosegel nivoja, kjer bi lahko z gotovostjo trdili, da nam prej – omenjeno omogoča. Kljub temu pa menimo, da smo na zelo dobri poti in morda bomo s takšnim tempom, kot ga imamo sedaj, nekoč prišli do tega nivoja. Videli smo tudi, da imajo ravnatelji ogromno dobrih idej, s katerimi bi lahko situacijo izboljšali, vendar lahko le čakamo in spremljamo, če bodo katere izmed njih v prihodnosti tudi implementirane.

Seveda pa naši sklepi niso brez problematik. Poleg majhnega vzorca moramo omeniti tudi slabo reprezentativnost le – tega. Pet od šestih šol, ki smo jih z vzorcem zajeli, je bilo gimnazij. Kot pa smo izpostavili že prej, je gimnazija splošnoizobraževalni program, zato imajo posledično na voljo več in hkrati večjo širino projektov, prav tako pa je vključevanje bolj raznovrstnih izbirnih predmetov (ITS) in drugih dodatnih dejavnosti bistveno lažje kot v poklicnih šolah. Zato nas najbrž še najbolj zanima, kakšne rezultate bi dobili, če bi imeli večji in bolj reprezentativen vzorec. Istočasno pa bi bilo zanimivo videti, kako bi se izkazale bolj optimalne metode raziskovanja, ki smo jih izpostavili pri drugem in petem vprašanju.

7. Viri

Barle Lakota, Andreja in Sardoč, Mitja: Enake možnosti in družbena (ne)enakost v družbi znanj. Kranj, Šola za ravnatelje, 2015. ISBN 978-961-6637-71-8.

Štrajn, Darko: Vzgoja družbe. Ljubljana, Pedagoški inštitut, 2018. ISBN 978-961-270-277-9

Hauptman, Gabrijela in Komotar, Maruša: Otroci in mladostniki v sodobni družbi. Ljubljana, Zavod IRC, 2010. ISBN 978-961-6824-33-0.

The Future of Jobs [online]. 2016. [citirano 9.5.2020]. Dostopno na naslovu: http://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs.pdf

Hard skills VS. Soft skills [online], 2020. [citirano 8.5.2020] Dostopno na naslovu: <https://www.thebalancecareers.com/hard-skills-vs-soft-skills-2063780>

Značilnosti sodobne družbe [online]. 2013. [citirano 8.5.2020] . [citirano 8.5.2020] <http://www.fm-kp.si/zalozba/ISBN/978-961-266-080-2/011-022.pdf>

Pomen izobraževanja v družbi prihodnosti [online]. 2013. [citirano 8.5.2020] Dostopno na naslovu: <http://www.fm-kp.si/zalozba/ISBN/978-961-266-080-2/023-035.pdf>

Statistični urad [online]. 2019. [citirano 9.5.2020] Dostopno na naslovu: <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/8552>

Mehke veščine [online]. 2017. [citirano 9.5.2020] Dostopno na naslovu: <https://www.mojedelo.com/karierni-nasveti/kaj-so-mehke-vescine-in-kako-jih-razvijati-3681>

Kompetenca [online], 2017. [citirano 9.5.2020] Dostopno na naslovu: https://kompetenca.si/nase_novice/30/kaj_so_mehke_vescine_ter_kako_jih_izpostaviti_pri_is_kanju_zaposlitve/

Mehke veščine iz vidika osnovnošolskih učiteljev [online], 2016. [citirano 9.5.2020] Dostopno na naslovu: <https://dk.um.si/IzpisGradiva.php?id=57711>

Mehke veščine [online], 2017. [citirano 9.5.2020] Dostopno na naslovu: <http://www.nt-rc.si/novi-tednik/kaj-so-mehke-vescine-in-kako-jih-razvijati/>

Tudi veščine je treba trenirati [online]. 2018. [citirano 8.5.2020] Dostopno na naslovu: <http://osszkr1.splet.arnes.si/files/2010/10/%C4%8Cianek-TRENING-MEHKIH-VE%C5%A0%C4%8CIN.pdf>

Mehke veščine v visokošolskem izobraževanju [online]. 2013. [citirano 8.5.2020] Dostopno na naslovu:

<https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=11&ved=2ahUKEwjxuuc7LPpAhVRuXEKHSdiC2I4ChAWMAB6BAgFEAE&url=https%3A%2F%2Frevije.ff.uni-lj.si%2FAndragoskaSpoznanja%2Farticle%2Fdownload%2F501%2F381%2F&usg=AOvVaw3deLOZ1ZYjL4suWEodNwgG>

Kaj so mehke veščine in zakaj jih ne smemo podcenjevati [online], 2020. [citirano 8.5.2020] Dostopno na naslovu: <https://www.metropolitan.si/kariera/kaj-so-mehke-vecine-in-zakaj-jih-nikoli-ne-smete-podcenjevati/>

Mehke veščine podjetnika [online]. 2019. [citirano 9.5.2020] Dostopno na naslovu: <https://mladipodjetnik.si/novice-in-dogodki/novice/5-mehkih-vecin-ki-jih-mora-osvojiti-vsak-podjetnik>

Kaj so trde veščine [online]. 2018. [citirano 8.5.2020] Dostopno na naslovu: <https://peskiadmin.ru/sl/chto-takoe-hard-i-soft-skills-v-chem-raznica-chto-vazhnee-chto-takoe.html>

The top hard skills employers seek [online] 2020. [citirano 8.5.2020] Dostopno na naslovu: <https://www.thebalancecareers.com/what-are-hard-skills-2060829>

Trde veščine [online] 2020. [citirano 8.5.2020] <https://www.investopedia.com/terms/h/hard-skills.asp>

Hard skills [online] 2020. [citirano 8.5.2020] Dostopno na naslovu: <https://www.ionos.com/startupguide/productivity/hard-skills/>

Hard skills VS Soft skills [online]. 2019. [citirano 8.5.2020] Dostopno na naslovu: <https://www.projectmanager.com/blog/hard-skills-vs-soft-skills>

wikipedija: Soft skills 2020. [citirano 8.5.2020] Dostopno na naslovu: https://en.wikipedia.org/wiki/Soft_skills

Wikiversity: Soft skills [online]. 2019. [citirano 8.5.2020] https://en.wikiversity.org/wiki/Soft_skills

The importance of “soft skills” [online]. 2013. [citirano 8.5.2020] Dostopno na naslovu: <http://www.onquality.info/2013/05/the-importance-of-soft-skills.html/>

Soft skills starter kit [online]. 2016. [citirano 9.5.2020]. Dostopno na naslovu: https://wastatecouncil.shrm.org/sites/wastatecouncil.shrm.org/files/events/2016_docs/Soft%20Skill%20Starter%20Kit%20%26%20Guide%20-%20FINAL%20-%2003.2016.pdf

Hard skills employers love [online]. 2019. [citirano 9.5.2020] Dostopno na naslovu: <https://resumegenius.com/blog/resume-help/hard-skills>

Soft skill [online]. 2010. [citirano 9.5.2020] Dostopno na naslovu: https://books.google.si/books?id=O1G9_gr50hIC&pg=PA225&lpg=PA225&dq=hard+skill&source=bl&ots=HzqipBD4EP&sig=ACfU3U3gaoGL8gRsicsrnV9sLjN3fbEXvg&hl=sl&sa=X&ved=2ahUKEwjG94Wa8bXpAhWNQRUIHcdADM04HhDoATABegQIChAB#v=onepage&q=hard%20skill&f=false

Biospace seek [online] 2020. [citirano 9.5.2020] Dostopno na naslovu:
<https://www.biospace.com/article/hard-skills-vs-soft-skills-in-the-biotech-industry/>

Hard skills [online]. 2019. [citirano 9.5.2020] Dostopno na naslovu:
<https://www.feedough.com/hard-skills-definition-importance-examples/>

The future of work [online]. 2019. [citirano 9.5.2020] Dostopno na naslovu:
<https://www.oecd.org/employment/Employment-Outlook-2019-Highlight-EN.pdf>